

رابطه سه رگه تاریک شخصیت و ابعاد شوخ طبعی

سجاد علمردانی صومعه^۱

یحیی شاه محمدزاده^۲

حیدر نوری^۳

محمد هاشمی بقرآبادی^۴

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۵/۲۱

تاریخ پذیرش: ۹۶/۱۰/۱۶

چکیده

شوخی فعالیتی جهانی شمول و به طور کلی مثبت است که افراد متعلق به بافت‌های اجتماعی و فرهنگی متفاوت در سراسر جهان آن را تجربه می‌کنند. شوخ طبعی رگه شخصیتی پایدار و متغیر مهم تفاوت‌های فردی است که در انواع رفتارها، تجربه‌ها، عاطفه‌ها، بازخوردها و توانایی‌های مرتبط با سرگرمی، خندیدن، خندانند و مانند آن تجلی می‌یابد. لذا در این تحقیق به بررسی رابطه سه رگه تاریک شخصیت (خودشیفته، ضداجتماعی و ماکیاولی) با شوخ طبعی پرداخته شد. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی هستند که در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ مشغول به تحصیل بودند. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای ۲۲۸ نفر (شامل ۱۲۹ مرد و ۹۹ زن) انتخاب شدند و پرسشنامه‌های سه رگه تاریک شخصیت و شوخ طبعی را تکمیل نمودند. نتایج نشان داد بین سه رگه تاریک شخصیت با شوخ طبعی همبستگی معناداری وجود دارد. همچنین، بین رگه خودشیفته با شوخ طبعی همبستگی مثبت ولی رگه‌های ضد اجتماعی و ماکیاولی رابطه‌ای منفی معناداری با شوخ طبعی داشت. بعلاوه، برای تعیین قدرت پیش‌بینی‌کنندگی متغیرها از تحلیل رگرسیون گام به گام نیز استفاده شد. با توجه به رابطه مثبت رگه خودشیفته با شوخ طبعی می‌توان گفت افراد خودشیفته به میزان بیشتری از ابعاد شوخ طبعی استفاده می‌کنند ولی افراد دارای رگه‌های ضد اجتماعی و ماکیاولی از ابعاد شوخ طبعی به میزان کمتری استفاده می‌کنند.

کلید واژه‌ها: سه رگه تاریک شخصیت، خودشیفته، ضد اجتماعی، ماکیاولی، ابعاد شوخ طبعی

^۱ کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه محقق اردبیلی s_a_s139@yahoo.com

^۲ کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه محقق اردبیلی

^۳ کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه محقق اردبیلی

^۴ کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه محقق اردبیلی

مقدمه

شوخی فعالیتی جهان شمول و به طور کلی مثبت است که افراد متعلق به بافت‌های اجتماعی و فرهنگی متفاوت در سراسر جهان آن را تجربه می‌کنند. این اصطلاح به کیفیتی از عمل، گفتار و نوشتار اشاره دارد که موجب سرگرمی و تفریح می‌شود. حس شوخ طبعی رگه شخصیتی پایدار و متغیر مهم تفاوت‌های فردی است که در انواع رفتارها، تجربه‌ها، عاطفه‌ها، بازخوردها و توانایی‌های مرتبط با سرگرمی، خندیدن، خندانند و مانند آن تجلی می‌یابد. افزون بر این شوخ طبعی راهبرد مقابله‌ای در برابر تنیدگی است که به عنوان مکانیزمی علیه اضطراب و افسردگی در نظر گرفته می‌شود. شوخ طبعی به عنوان راهی برای مواجهه شدن با مشکلات زندگی مطرح است و یک مهارت بقا برای فاصله گرفتن از یک مشکل یا مساله است.

شوخی طبعی^۱ به عنوان یکی از ویژگی‌های شخصیتی انسان، کیفیتی منحصر به نوع آدمی است. اگر چه رایج تعریفی دقیق از شوخ طبعی دشوار است، اما حتی در تمدن‌های باستان نیز در این باره نظرات و مطالب گسترده‌ای مطرح شده است. متون اخیر روانشناسی بر نقش شوخ طبعی در سازگاری و مقابله^۲ با استرس از یک سو و اثرات آن در افزایش بهبود کیفیت زندگی از سوی دیگر تأکید کرده‌اند (نجاریان، براتی و ابراهیمی قوام، ۱۳۷۳: ۸۵). روان‌شناسان شوخ طبعی را به مثابه یکی از ویژگی‌های شخصیتی انسان در نظر گرفته و آن را از دیدگاه‌های مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند. در دهه ی ۱۹۶۰ علاقه ی روان‌شناسان به نقد و بررسی شوخ طبعی و خنده برای وجود آدمی جلب شد.

تحقیقات در زمینه سبک‌های شوخ طبعی نشان داده‌اند که سبک‌های سازگار با جنبه‌های مثبت بهزیستی روان‌شناختی مانند عزت نفس، برون‌گرایی، خوشرویی، صمیمیت و به طور کلی با خلق و هیجانات مثبت رابطه مثبت و با هیجانات منفی نظیر، افسردگی، روان‌آزرده‌گرایی و اضطراب رابطه منفی دارند و سبک‌های ناسازگار شوخ طبعی با هیجانات منفی رابطه ی مستقیم و با هیجانات مثبت رابطه معکوس دارند (هارتسل^۳، ۲۰۰۴، هولمز و مارا^۴، ۲۰۰۱: ۱۳ و علی نیا، دوستی، دهسیری و حیدری، ۲۰۰۸: ۱۶۳).

1. Humory

2. Coping

3. Hartsell

4. Holmes & Marra

پژوهشگران این حوزه همواره علاقمند بوده اند تا به منظور شناسایی بیشتر این سبک‌ها، به بررسی رابطه شوخ طبعی با رگه‌های شخصیتی پرداختند. برخی از این مطالعات به طور پراکنده به رابطه سبک‌های شوخ طبعی با بعضی ویژگی‌های شخصیتی اشاره کرده اند. برای مثال، بر اساس بررسی‌های مارتین^۱ (۲۰۰۱: ۵۱۲) سبک پیوند دهنده شوخ طبعی می‌تواند جنبه درون فردی یا بین فردی داشته باشد. شوخ طبعی خودفزاینده نیز درون فردی و شوخ طبعی پرخاشگرانه و خودشکنانه نیز بین فردی هستند (ساروگلو و اسکاریوت^۲، ۲۰۰۲: ۴۵). مارتین (۲۰۰۱: ۵۰۷) شوخ طبعی را به صورت تفاوت‌های عادی افراد در رفتارها، تجارب، عواطف، نگرش‌ها و توانایی در زمینه سرگرمی، خندیدن، اهل شوخی بودن، و نظایر این‌ها تعریف می‌کند.

در میان بسیاری از صفاتی شخصیتی ناسازگار که بررسی شده اند، سه رگه تاریک شخصیت از ماکیاویلیسم، ضد اجتماعی، و خودشیفته^۳ تشکیل شده است. ماکیاویلیسم با نفع شخصی، تمایل به فریب و دستکاری تعریف شده است (کریستی و گیس^۴، ۱۹۷۰: ۱۱۰). ضداجتماعی از طریق هیجان جویی بالا و همراه با همدلی پایین بیان شده است (هری^۵، ۱۹۸۵: ۱۰) و خودشیفتگی با خودجذبی و احساس برتری و مستحق بودن مشخص می‌شود (امونس^۶، ۱۹۸۴: ۲۹۷). این مثلث ضداجتماعی توجه قابل ملاحظه ای را در سال‌های اخیر دریافت کرده است. زیرا هم در جمعیت غیر بالینی برجسته بوده و هم آنها در سلامت روانی تاثیر داشته اند (هیکس، وادیتدان و پاتریک^۷، ۲۰۱۰: ۵۳ و زاگرن و الاکلین^۸، ۲۰۰۹: ۲۶۷). ارتباط بین صفات ناسازگار سلامتی الهام بخش علاقه به ارتباط بالقوه بین سبک‌های شوخ طبعی و صفات سه رگه تاریک بوده که رابطه بین شوخ طبعی مثبت و بهبود سلامت روانی بوده است (اریکسون و فلدشتاین^۹، ۲۰۰۷: ۲۶۰). وسکا، اشمر^{۱۰}، مارتین و ورنون^{۱۱} (۲۰۱۰: ۷۷۳) عقیده دارند که پژوهشگران معدودی رابطه بین متغیرهای سه رگه تاریک و

1. Martin

2. Saroglou & Scariot

3. Makavelizm, Anti-social & Narcissistic

4. Christie & Geis

5. Hare

6. Emmons

7. Hicks, Vaidyanathan & Patrick

8. Zuckerman & O'Loughlin

9. Erickson & Feldstein

10. Veselka & Schermer

11. Vernon

سبک‌های شوخ طبعی بدست آوردند. آنها گزارش کردند که شخصیت ضد اجتماعی و ماکیاویلیسم همبستگی مثبتی با هر دو سبک شوخ طبعی خودشکنانه و پرخاشگرانه داشته است. در حالی که خودشیفتگی همبستگی مثبتی با شوخ طبعی پیوند دهنده دارند. ارتباط بین خودشیفتگی و شوخ طبعی خودفزاینده متناقض بوده است. به عنوان مثال یک همبستگی مثبت ضعیف و از سوی دیگر ارتباط معناداری نشان داده نشد. با توجه به این نتایج متناقض تکرار یافته‌های آنها ضروری است. علاوه بر این همچنین احتمال گسترش یافته‌ها خود از طریق ارزیابی ارتباط بالقوه بین سبک‌های شوخ طبعی و صفات سه رگه تاریک علاوه بر خرده مقیاس‌های نمرات جهانی وجود دارد.

وسکا و همکاران (۲۰۱۰: ۷۷۰) نشان داد همبستگی مثبت معنی داری بین سبک شوخ طبعی منفی و صفات تاریک ماکیاویلیسم و ضداجتماعی و رابطه مثبت بین شوخ طبعی پیوند دهنده و خود شیفتگی وجود دارد. این پیش بینی‌ها نه تنها بر اساس یافته‌های قبلی بلکه همچنین در مشاهدات هر دو شخصیت ماکیاویلیسم و ضد اجتماعی و بهزیستی مشترک با شوخ طبعی پرخاشگرانه و خودشکنانه همبستگی داشته اند (به ویژه، ناسازگاری بالا، خصومت و رفتارهای برونگرایی) و خودشیفتگی با شوخ طبعی پیوند دهنده همبستگی داشته است. در همین راستا دوزویس، مارتین و فالکنر^۱ (۲۰۱۳: ۹۷) نشان دادند که شوخ طبعی سبک‌های شوخ طبعی می‌تواند پرخاشگری را تعدیل کند و ویژگی‌های شخصیتی تاریک را تغییر دهد. در گسترش مطالعه ی وسکا و همکاران (۲۰۱۰: ۷۷۱) عوامل فرعی متشکل از هر صفات تاریک و ارتباط آنها با چهار سبک شوخ طبعی را بررسی شده است. بر این اساس شخصیت و بهزیستی روانی ارتباط مشترکی با عوامل ضد اجتماعی و سبک‌های شوخ طبعی دارند. فرض این است که افراد با سبک‌های شوخ طبعی منفی نشان می‌دهند. در مطالعه ای مشخص شد که افراد با شوخ طبعی مثبت بالا، فرسودگی ذهنی و روانی کمتری نسبت به افراد با شوخ طبعی پایین دارند (علی اکبری، دهکردی و علیپور، ۲۰۱۳: ۶۲). حاجلو، قاسمی نژاد، جنگی و انصار حسین (۱۳۹۴: ۳۲) در مطالعه ای دیگر نشان دادند که رگه‌های شخصیت پیش بینی کننده‌های جنبه‌های منفی از رفتار و خلقات افراد است. در مطالعه ای نشان داده شد که بین شوخ طبعی و ویژگی‌های شخصیتی ارتباط پایداری وجود دارد (کرترو، بنیتز، دلگادو ریکو، راش و لوپز-بنیتز^۲، ۲۰۱۴: ۷۸). همچنین نتایج پژوهش زارع، کمالی و رضایی نسب (۱۳۸۸: ۱۱۹) نشان داد که

1. Dozois & Faulkner

2. Carretero-Dios, Benítez, Delgado-Rico, Ruch & López-Benítez

سبک‌های شوخ طبعی سازش یافته (شامل پیوند دهنده و خود فزاینده) با نوروزگرایی همبستگی منفی و با برون‌گردی، گشودگی، مقبولیت، و وظیفه‌شناسی همبستگی مثبت معنی‌داری داشتند، در حالی که سبک‌های شوخ طبعی سازش نایافته (شامل خودشکانه و پرخاشگرایانه) با نوروزگرایی همبستگی مثبت و با چهار رگه دیگر همبستگی منفی معنادار نشان دادند. سیدموسی (۱۳۹۱: ۹۸) نشان داد بین سبک‌های شوخ طبعی، سبک‌های خودارتقایی، پرخاشگرانه و خودشکننده با بهزیستی ذهنی رابطه معنی‌داری به دست آمد.

در پژوهشی دیگر جمشیدیان قلعه شاهی، منشی و یعقوب زاده (۱۳۹۳: ۲۰۳) نشان دادند که سبک‌های خودارزنده سازانه و خودتحقیرگرانه شوخ طبعی می‌توانند خستگی هیجانی را پیش‌بینی کنند. بعلاوه عملکرد شخصی از طریق سبک‌های پیوندجویانه، خودتحقیرگرانه و پرخاشگرانه قابل پیش‌بینی بود. ورنون، مارتین، شرمر و مک کی^۱ (۲۰۰۸: ۱۱۲۰) بین برخی از رگه‌های اصلی شخصیت و برخی از سبک‌های شوخ طبعی روابط معناداری مشاهده کردند. ادوارز^۲ (۲۰۱۲) معتقد است که افرادی که از سبک‌های شوخ طبعی استفاده می‌کنند، سلاکت جسمی و روانی بالاتری نسبت به افراد جدی گزارش کردند. ساروگلو و اسکاریوت (۲۰۰۲: ۵۰) نیز در بررسی رابطه سبک‌های شوخ طبعی با ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان بلژیکی به رابطه قوی و معنادار هر یک از پنج عامل بزرگ شخصیت با سبک‌های مختلف شوخ طبعی دست یافتند. همچنین یافته‌ای دیگر نشان داد بین ویژگی‌های سلامت شخصیتی افراد و شوخ طبعی ارتباط معناداری وجود دارد (اسچمر، مارتین، مارتین، لینسکی و ورنون^۳، ۲۰۱۳: ۸۹۰).

با توجه به اینکه حضور شوخ طبعی برای سلامت روانی مهم است، از این رو سعی بر آن است که شوخ طبعی در چارچوب رگه‌های مختلف شخصیتی مورد بررسی قرار گیرد. در ایران، درباره‌ی رابطه‌ی سه رگه تاریک شخصیت و ابعاد شوخ طبعی پژوهشی انجام نشده است. اما با توجه به پیشینه پژوهشی موجود می‌توان این فرضیه را مطرح ساخت که سه رگه تاریک شخصیت با ابعاد شوخ طبعی رابطه منفی دارند. همچنین می‌توان یک سوال نیز مطرح کرد: آیا سه رگه تاریک شخصیت قادر به تبیین ابعاد مختلف شوخ طبعی است؟

1 . Mackie

2 . Edwards

3 . Schermer, Martin, Lynskey & Vernon

روش شناسی پژوهش

این پژوهش توصیفی، از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی هستند که در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ مشغول به تحصیل بودند. با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چند مرحله ای ۲۲۸ نفر (شامل ۱۲۹ پسر و ۹۹ دختر) انتخاب شدند. به این منظور ابتدا به شیوه تصادفی سه دانشکده ادبیات و علوم انسانی، کشاورزی و علوم پایه از میان دانشکده‌های دانشگاه محقق اردبیلی انتخاب شدند. سپس از هر گروه آموزشی در هر دانشکده یک کلاس به صورت تصادفی انتخاب شد. به هنگام جمع آوری داده‌ها سعی بر این شد که پرسشنامه‌ها از هیچ اطلاعاتی که گویای هویت افراد باشد سوال نشود و همچنین هر عاملی که باعث می‌شد فرد نسبت به افشای اطلاعات نگران باشد، اطمینان خاطر داده شد. برای جمع آوری داده‌ها از مقیاس سه رگه تاریک شخصیت و پرسشنامه شوخ طبعی استفاده شد.

پرسشنامه شوخ طبعی^۱: پرسشنامه شوخ طبعی خشوعی، عریضی و آقایی (۱۳۸۸) که حاوی ۲۵ گویه است که آزمودنی به هر گویه بر اساس یک مقیاس هفت درجه ای با روش مولفه‌های اصلی و چرخش از نوع واریماکس پاسخ می‌دهد. مجموع نمره هر آزمودنی در کل پرسشنامه حداقل ۲۵ و حداکثر ۱۷۵ و برای هر بعد حداقل ۵ و حداکثر ۳۵ است. پایایی این پرسشنامه به وسیله همسانی درونی بر روی یک نمونه ۴۰ نفری ۰/۹۲ گزارش شده است.

مقیاس سه رگه تاریک شخصیت: مقیاس سه رگه تاریک شخصیت توسط جانسون و وبستر^۲ (۲۰۱۰: ۴۲۷) ساخته و اعتباریابی شده است. این پرسشنامه ۲۲ سوال دارد که سه خرده مقیاس خود شیفته، ضداجتماعی و ماکیاویلیسم را اندازه گیری می‌کند، که به ترتیب دارای ۱۱، ۶ و ۵ سوال می‌باشد. همسانی درونی سه رگه تاریک شخصیت برای کل مقیاس ۰/۸۳ درصد گزارش شده است. همسانی درونی خرده مقیاس خودشیفته ۰/۷۹، ضداجتماعی ۰/۶۳ و ماکیاویلیسم ۰/۷۲ برآورد شده است. تحلیل داده‌ها با روش‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیری انجام شده است. در ایران حاجلو، قاسمی نژاد و انصاریحسین (۱۳۹۴: ۲۶) در پژوهشی با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب $RMSEA=0/6$ این

1. Sense of Humor Questionnaire

2. Jonason & Webster

مقیاس را مورد تأیید قرار دادند و میزان آلفای کرونباخ آن را برای ماکیاویلیسم $0/74$ ، ضد اجتماعی $0/63$ و خودشیفته $0/83$ گزارش کردند.

یافته‌های پژوهش

تعداد ۲۲۸ دانشجو (۱۲۹ پسر و ۹۹ دختر) با میانگین سنی $22/88$ و انحراف استاندارد $3/08$ در این پژوهش شرکت کردند. جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی نمرات آزمودنی‌ها در متغیرهای شوخ طبعی و سه رگه تاریک شخصیت را نشان می‌دهد.

جدول ۱_ میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی نمرات آزمودنیها در شوخ طبعی و سه رگه تاریخ شخصیت

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱. شوخ طبعی	۱۱۸	۲۳/۱	۱									
۲. لذت از شوخی	۲۵	۵		۱								
۳. خنده	۲۲	۶/۹۷			۱							
۴. شوخی کلامی	۲۲	۶				۱						
۵. شوخی در روابط اجتماعی	۲۴	۵/۶۶					۱					
۶. شوخی در شرایط استرس آور	۲۳	۵/۷۹						۱				
۷. سه رگه تاریخ شخصیت	۵۶	۱۱/۱							۱			
۸. خودشیفته	۳۴	۸/۴۳								۱		
۹. ضد اجتماعی	۱۴	۳/۸۶									۱	
۱۰. ماکیاویلیسم	۱۰	۳/۶۹										۱

* معناداری در سطح ۰/۰۵ ** معناداری در سطح ۰/۰۱

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که شوخ طبعی با لذت از شوخی ($r=0/71$; $p<0/001$)، خنده ($r=0/75$; $p<0/001$)، شوخی کلامی ($r=0/80$; $p=0/001$)، شوخی در روابط اجتماعی ($r=0/83$; $p=0/001$)، شوخی در شرایط استرس آور ($r=0/81$; $p=0/001$) و مولفه ی خودشیفته از خرده مولفه‌های سه رگه تاریک شخصیت ($r=0/15$; $p<0/03$) رابطه مثبت ولی با مولفه ی ضداجتماعی ($r=-0/18$; $p=0/001$) و ماکیاویلیسم ($r=-0/20$; $p=0/001$) ارتباط منفی دارد.

جدول ۲_ نتایج تحلیل رگرسیون شوخ طبعی بر اساس مؤلفه‌های سه رگه تاریک شخصیت

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	B (استاندارد)	SE B	t (غیراستاندارد)	p	تشخیص‌های هم خطی	متغیر ملاک
				β		VIF	تحمل
شوخی	خودشیفته	0/42	0/17	0/28	0/14	0/67	0/74
							۱
طبعی	ضد اجتماعی	0/33	0/29	0/13	0/261	0/65	0/81
							۱
	ماکیاویلیسم	0/14	0/16	0/08	0/375	0/91	0/09
							۱

نتایج تحلیل رگرسیون خطی در جدول ۲ نشان داد که ۴۰ درصد از کل واریانس شوخ طبعی به وسیله متغیر سه رگه تاریک شخصیت تبیین می‌شود. نتیجه آزمون آنالیز واریانس نیز معرف معنی‌دار بودن مدل رگرسیون می‌باشد ($F=4/43$, $p<0/001$). نتایج ضرایب رگرسیون در جدول ۲ نیز نشان می‌دهد که از بین مؤلفه‌های سه رگه تاریک شخصیت فقط مولفه ی خودشیفته می‌تواند به صورت معنی‌داری شوخ طبعی را پیش‌بینی نماید ($t=2/47$, $p=0/014$). آماره‌های هم خطی هم نشان می‌دهند که مؤلفه‌هایی که به عنوان پیش‌بینی کننده وارد معادله رگرسیون شده اند، به صورت خطی مستقل از هم می‌باشند.

بحث و نتیجه گیری

شوخی طبیعی یکی از اموری است که از گذشته تا به امروز در زندگی و روابط اجتماعی افراد نقش مؤثری داشته است. هدف پژوهش حاضر، تعیین رابطه سه رگه تاریک شخصیت و ابعاد شوخی طبیعی بود. نتایج نشان داد که رگه شخصیتی خودشیفته با شوخی طبیعی، شوخی کلامی و شوخی در روابط اجتماعی رابطه مثبت معنی داری دارد. این رابطه بدین معنی است که هرچه فرد دارای ویژگی‌های شخصیتی خودشیفته بیشتری باشد شوخی طبیعی، شوخی کلامی و شوخی در روابط اجتماعی نیز در او بیشتر خواهد بود. نتایج این پژوهش با نتایج اریکسون و فلدشتاین (۲۰۰۷) و وسکا و همکاران (۲۰۱۰) همسویی دارد. این نتیجه احتمالاً بیانگر این حقیقت است که شوخی طبیعی نقش پر رنگی در مقابله با استرس‌های روزمره، خلق روابط اجتماعی مناسب، آسان نمودن حل مسایل و همچنین مدیریت هیجان ویژگی‌های نامناسب شخصیتی (اعم از سه رگه) دارد (مک گی، ۲۰۱۰: ۱۱۲). برخی پژوهشگران بر این باورند که شوخی طبیعی سبب بهبود تعامل، کاهش تنش و درگیری بین افراد می‌گردد (لوپز، براکت، نزلک، اشوتز، سلین و سالوی^۲، ۲۰۰۴: ۱۰۱۹). مستن^۳ (۱۹۸۶: ۴۷۰) نشان داد که افراد شوخ طبع، از شایستگی اجتماعی بیشتری برخوردار هستند و در روابط بین فردی مجذوبیت بیشتری دارند.

نتایج پژوهش نشان داد که رگه شخصیتی ضداجتماعی نیز با شوخی طبیعی، خنده، شوخی کلامی و شوخی در شرایط استرس آور رابطه معنی داری دارد که به صورت مستقیم با نتایج تحقیقات وسکا و همکاران (۲۰۱۰) و زارع و همکاران (۱۳۸۷) همخوانی دارد که نشان می‌دهد این رابطه با خنده و شوخی کلامی مثبت ولی با شوخی طبیعی و شوخی در شرایط استرس آور منفی می‌باشد. این رابطه نشان می‌دهد که با افزایش ویژگی ضداجتماعی در فرد، خنده و شوخی کلامی افزایش ولی شوخی طبیعی و شوخی در شرایط استرس آور کاهش می‌یابد. اگرچه بین رگه شخصیتی ضداجتماعی با لذت از شوخی و شوخی در روابط اجتماعی رابطه معنی داری بدست نیامد ولی رابطه منفی بدست آمده می‌تواند نشان دهد که با افزایش ویژگی ضد اجتماعی، لذت از شوخی و شوخی در روابط اجتماعی کاهش می‌یابد. با توجه به بهزیستی روانشناختی تعجب آور نیست که ضداجتماعی بودن

1. McGhee

2. Lopes, Brackett, Nezlek, Schutz, Sellin & Salovey

3. Masten

ارتباط اولیه ای با رفتارهایی مثل خصومت و پرخاشگری داشته است (سایبرت، میلر، زیچنر و لیام^۱، ۲۰۱۱: ۱۹۳) که این رفتارها طبیعتاً با شوخی طبعی مثبت منافات داشته و تأثیر سوئی روی آن دارد. همچنین نتایج مشخص کرد رگه شخصیتی ماکیاویلیسم با همه سبک‌های شوخ طبعی به غیر از شوخی کلامی رابطه منفی معنی داری دارد که این نشان دهنده آن است که با افزایش رگه شخصیتی ماکیاویلیسم در فرد، شوخی کلامی، لذت از شوخی، خنده، شوخی در روابط اجتماعی و شوخی در شرایط استرس آور کاهش می‌یابد و بالعکس. این نتایج با پژوهش وسکا و همکاران (۲۰۱۰) همسوئی دارد.

در مجموع نتایج نشان داد بین سه رگه تاریک شخصیت با شوخ طبعی همبستگی منفی معناداری وجود دارد. همانگونه که ملاحظه شد نتایج این پژوهش حاکی از اهمیت شوخ طبعی و نقش آن در تبیین سه رگه تاریک شخصیت است. همچنین با توجه به رابطه مثبت رگه خودشیفته با شوخ طبعی می‌توان گفت افراد خودشیفته به میزان بیشتری از ابعاد شوخ طبعی استفاده می‌کنند. ولی افراد دارای رگه‌های ضد اجتماعی و ماکیاولی از ابعاد شوخ طبعی به میزان کمتری استفاده می‌کنند. نمونه کم به دلیل تازگی پژوهش، عدم کنترل نوع مواد و استفاده از طرح تحقیق همبستگی از محدودیت‌های این پژوهش بودند. پیشنهاد می‌شود از نمونه‌های بزرگتر، کنترل اختلال‌های همبود و شرایط مکانی مختلف استفاده شود. پژوهش کنونی می‌تواند مسئولان، برنامه ریزان و متخصصان حیطة‌های ذی ربط را به سمتی هدایت کند تا از متولیان امور از جمله روانشناسان، نهایت استفاده را در جهت درمان، آموزش ارتقای سلامتی و بهزیستی روانی بکنند. بنابراین با تأکید بر اهمیت نقش این عوامل، لزوم اجرای تحقیقات گسترده تر با توجه بیشتر به مسایل فوق پیشنهاد می‌شود و ضرورت ایجاد زمینه‌های بیشتر حمایت اجتماعی از این افراد بیش از پیش احساس می‌شود.

¹ . Seibert, Miller, Zeichner & Lynam

کتابنامه

- خشوعی؛ مهدیه سادات، عریضی؛ حمیدرضا، آقایی؛ اصغر (۱۳۸۸). ساخت و اعتباریابی پرسشنامه ی شوخ طبعی، پژوهش‌های روانشناختی، ۱۲ (۱ و ۲)، ۳۹-۲۶.
- حاجلو؛ نادر، قاسمی نژاد؛ محمدعلی، جنگی؛ شهلا، انصار حسین؛ سروین (۱۳۹۴). رابطه سه رگه شخصیت و آزارگری سایبری در دانشجویان کاربر اینترنت، مجله علمی پژوهشی علوم پزشکی کرمانشاه، ۱۱ (۱)، ۳۱-۲۴.
- جمشیدیان قلعه شاهی؛ پروین، منشئی؛ غلامرضا، یعقوب زاده؛ ملیحه (۱۳۹۳). مراقبت‌های نوین، فصلنامه علمی پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، ۱۱ (۳)، ۲۱۰-۲۰۳.
- زارع؛ حسین، کمالی؛ محمود، رضایی نسب؛ فاطمه (۱۳۸۸). سبک‌های شوخ طبعی و پنج رگه شخصیت، مجله علمی پژوهشی روانشناسی تحولی: روانشناسی ایرانی، ۶ (۲۲)، ۱۲۷-۱۱۹.
- سیدموسی؛ گلستانه (۱۳۹۱). نقش ویژگی‌های شخصیتی، خلاقیت و سبک‌های شوخ طبعی در پیش بینی بهزیستی ذهنی دانشجویان، شخصیت و تفاوت‌های فردی، ۱ (۱)، ۹۸-۱۱۴.
- نجاریان؛ بهمن، براتی سده؛ فرید، ابراهیمی قوام؛ صغری (۱۳۷۳). مزاح از دیدگاه روانشناسی، مجله علوم انسانی دانشگاه الزهراء، ۱۱ و ۱۲، ۹۴-۸۱.

Alinia R, Dousti Y, Dehshiri GH, Heydari M. (2008). Humor styles, subjective Well-being and emotional intelligence. *J Iranian Psychol.* 5(18):159-69. [Persian].

Aliakbari Dehkordi M, Alipour A, (2013). Torgheh M. Effect of humor on burnout of nurses in Qazvin City (2011). *J Qazvin Univ Med Sci.* 17(5):62-5. [Persian].

Carretero-Dios, H., Benítez, I., Delgado-Rico, E., Ruch, W., López-Benítez, R. (2014). Temperamental basis of sense of humor: The Spanish long form of the trait version of the State-Trait-Cheerfulness-Inventory, *Personality and Individual Differences*, 68, 77-82.

Christie, R., & Geis, F. L. (1970). *Studies in Machiavellianism*. New York: Academic Press.

Dozois, D. J. A., Martin, R. A., & Faulkner, B. (2013). Early maladaptive schemas, styles of humor, and aggression. *Humor: International Journal of Humor Research*, 26(1), 97-116.

Edwards, K. R. (2012). Do Humorous People Take Poorer Care of Their Health? Associations Between Humor Styles and Substance Use, *Europe journal of psychology*, 8(4), 102-110.

Emmons, R. A. (1984). Factor analysis and construct validity of the narcissistic personality inventory. *Journal of Personality Assessment*, 48, 291–300.

Erickson, S. J., Feldstein, S. W. (2007). Adolescent humor and its relationship to coping, defense strategies, psychological distress, and well-being. *Child Psychiatry and Human Development*, 37, 255–271.

Hartsell B. (2004). An investigation of the role of humor in the lives of highly Creative young Adults [Dissertation] Georgiu University.

Hare, R. D. (1985). Comparison of procedures for the assessment of psychopathy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53, 7–16.

Hicks, B. M., Vaidyanathan, U., Patrick, C. J. (2010). Validating female psychopathy subtypes: Differences in personality, antisocial and violent behavior, substance abuse, and mental health. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 1, 38–57.

Holmes J, Marra M. (2001). Having a laugh at Work: How humor contributions to Workplace Culture. *J Pragmatics*. 34:1683-710.

Jonason PK, & Webster GD. (2010) The dirty dozen: a concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*. 22(2):420-31.

Lopes PN, Brackett MA, Nezlek JB, Schutz A, Sellin I, Salovey P. (2004). Emotional intelligence and social interaction. *Pers Soc Psychol Bull*, 30(8): 1018-34.

Martin, R. A. (2001). Humor laughter & physical health: Methodological issues & research findings. *Psychological Bulletin*, 127, 504-516.

Masten AS. (1986). Humor and competence in school-aged children. *Child Dev*; 57(2): 461-73.

McGhee PE. (2010). *Humor As Survival Training for a Stressed-Out World: The 7 Humor Habits Program*. London: AuthorHouse.

Saroglou, V., Scariot, C. (2002). Humor styles questionnaire: Personality and educational correlates in Belgian high school & college students. *European Journal of Personality*, 16, 43-54.

Seibert, L. A., Miller, J. D., Few, L. R., Zeichner, A., Lynam, D. R. (2011). An examination of the structure of self-report psychopathy measures and their relations with general traits and externalizing behaviors. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 2, 193–208.

Schermer, J. A., Martin, R. A., Martin, N. G., Lyskey, M., & Vernon, P. A. (2013). The general factor of personality and humor styles. *Personality and Individual Differences*, 54(8), 890-893.

Vernon, P. A. , Martin, R. A. , Schermer, J., A. Mackie, A. (2008). A behavioral genetic investigation of humor styles & their correlations with the big-five personality dimensions. *Personality and Individual Difference*, 44, 1116-1125.

Veselka, L., Schermer, J. A., Martin, R. A., Vernon, P. A. (2010). Relations between humor styles and the Dark Triad traits of personality. *Personality and Individual Differences*, 48, 772-774.

Zuckerman, M., O'Loughlin, R. E. (2009). Narcissism and well-being: A longitudinal perspective. *European Journal of Social Psychology*, 39, 957-972.